יום ב', י' בחשון תשס"ח (22 באוקטובר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

4. *סוף תקופתנו*

אלא שבלב כל אלה יש אמונה פנימית חבויה ודבוקה בסתרי נשמתם, והיא באה לידי גילוי בצורה זו דוקא: וזהו בכלל "אעפ"י דאינהו לא חזי, מזליהו חזי" – אעפ"י שהם עצמם לא ראו אותו, מלאכיהם ראו.

ואם הקרבנות המרובים שמביאים בבניין הארץ באים מתוך רגש של **חיבת** הארץ ולא מתוך רגש של **קדושת** הארץ, הנה גם חיבת הארץ לאו מילתא זוטרתא היא [לא דבר קטן הוא]. החידוש הזה לא נתחדש דוקא בבית מדרשם של חובבי ציון החדשים, אלא נתחדש עוד בבית מדרשם של הראשונים...

במסכת גיטין, נדון עניין קדושתה של העיר עכו לאחר חורבן בית שני – האם הוא חלה עליה קדושת ארץ-ישראל אם לאו. מזכיר על כך הריטב"א [רבי יום טוב בן אברהם אשבילי (או אלאשבילי, כלומר בן העיר סביליה; (1250-1330), היה מגדולי רבני ספרד הראשונים] בחידושיו על המסכת כי האמורא ר' אבא נהג לנשק את אבני עכו [ר' מסכת כתובות קי"ב.] – וזאת מתוך חיבת הארץ. כלומר, על-אף הדעה שאין לעיר עכו קדושת ארץ-ישראל, יש עדיין לייחס אליה את עניין חיבת ארץ-ישראל. ואם כן, הדברים קל וחומר: אם ראוי לנשק את האבנים שיש בהם משום חיבת הארץ, כמה עלינו לנשק את ידי העובדים באבנים האלה, המסתתות ומחצבות אותן מתוך אהבה מרובה כל-כך. ואמנם גם הריטב"א לא כיוון לאמור שחיבת הארץ **לחוד** וקדושת הארץ **לחוד**, אלא שחיבת הארץ באה כ**תולדה** מתוך קדושת הארץ, יחס הקדושה לחיבה הוא יחס של סיבה ומסובב, ולכשנתבטלה הסיבה, אין זו מונעת למסובב להתקיים. וכן הוא הדבר בנוגע לאלה העובדים מתוך חיבת הארץ. האמת – לא חלים ולא מרגישים הם בעצמם שהחיבה באה להם מתוך הקדושה, ואעפ"י שנתבטלה אצלם הסיבה, לא נתבטל אצלם המסובב.
ברם, זהו מסובב ולא סיבה.

על-כל-פנים, גם על-ידם בא לידי ביטוי וגילוי אחד מחלקי התורה הכי חשוב: חלק **המצוות שבין ישראל לעמו**. נקווה שגם אלה יבינו ויכירו כי זהו רק חלק אחד מחלקי התורה. וגם שני החלקים האחרים – המצוות שבין אדם למקום [= ה' יתברך] ושבין אדם לחברו – אינם פחות חשובים מהחלק הזה. [אפשר להעיר כי תושבי הארץ מצטיינים ביותר גם בחלק האחרון – כן כלפי אחינו בני ישראל, כן כלפי הגויים. ואילו החלק האמצעי שמוזכר כאן – "הבריח התיכון" במבנה, המצוות שבינינו לבין הקב"ה – סימנים מובהקים יש בדור שלנו כי גם חלק זה מתחזק והולך].
דברנו [בפרקים הקודמים בספר] על דבר הצדק הסוציאלי, שאינו מתאים כלל לצדק שלנו, צדק התורה, ועד כמה מזיקה לנו מלחמת המעמדות הבאה רק מתוך כך שאין מרגישים את מעמד הר סיני. אבל מאידך גיסא, מאיין נובע דבר זה גופא, שבני ישראל דוקא עומדים בראש התנועות הסוציאליות העולמיות, אם לא רגש הצדק המפעם אצלם מתוך ירושה עוד מאברהם אבינו, שעליו אמר ה' [בפרשת השבוע – פר' "וירא"]: **"כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו, ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט."** [בראשית י"ח 19]
ואם מדרך ה' רחוקים המה, הנה בכל זאת בכח הירושה הנ"ל מדגישים הם כל כך את הצדק והמשפט.

[5/...]

"כאשר שמענו כן ראינו בעיר ה' צב-אות בעיר אלוקינו, אלוקים יכוננֶה עד עולם סלה."
מתוך פרק התהלים [תהלים מ"ח 9] **שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום שני**
בשִׂמחה ובטוּב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל